

Előfizetési ár:

Egész évre	--- 4 K.
Fél évre	--- 2 K.
Negyed évre	--- 1 K.
Egyes szám	--- 20 f.

Felelős szerkesztő:

SUGÁR KÁROLY
m. k. főerdőmérnök.

Főmunkatárs:

BALOGH ERNŐ
m. k. főerdőmérnök.

AZ ERDŐ

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői,
erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Hirdetések

egy hasábos garmondsze-
dés milliméter soronkint
10 állérral, táblázatos és
garmond betűnél kisebb
betűfaj szedés másfélsze-
res egységárral számítta-
tik. — Az egész oldal négy
hasáb széles.

Előfizetőknek az állásaki-
nlát és kereslet rovata
rövid közlésekre díjtalan-
ul áll rendelkezésére.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala címén Budapest, V.,
Alkotmány-utca 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szét-
küldésére vonatkozó reklamációk is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő»
szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők.
Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő írói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz.
A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordít-
tatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

Erdőfelújítás és homokterületek megkötése Francia- és Porosz-
országban.

A szajkó károsítása. (—r —y.)

A madárvédelemről. (Kukuljevič József dr.)

Gazdasági tanácsadó: Baromfikolera és az ellene való védekezés.
(bl.). — A méz czukrosodása. (—h). — A burgonya csirázása
ellen. (—h).

Különfélek: Exotikus vadászati kiállítás. — A világ legnagyobb
fapiacsa. — Kályhatapasz. — Vastárgyak kátrányozása. —
Konzervek romlás. — A szerelnesek hársfája. — Erdészeti
Zsebnaptár. — Nyugdíjbiztosítás.

Felhívás a «Magyar Ebtnevelők és Ebkedvelők Egyesülete»
alapítására.

Szerkesztői üzenetek.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Tárca: A fakutya. (Bársony István).

Erdőfelújítás és homokterületek megkötése
Francia- és Poroszországban.

Vannak még bizonynyal Európában is őserdők, a melyek századok hosszú sora óta állanak fenn. Kétség-
telenül ilyen többek közt a gyönyörű Schwarzwald, a Bodeni tótól északra Heidelbergig s a Rajnától keletre
Cseh- és Bajorországig, a mely már Tacitus idejében fennállott óriási jegenyefenyőivel, melyek közül nem
egynek törzse legalsó ágaitól számítva nyolczvan láb is van, hol már több mint ötszáz év óta külön erdő-
törvény volt érvényben, mely megszabta kezelését. Ötö-
dik generációja ez már e gyönyörű szálfáknak az első bádeni erdőrendtartás kibocsátása óta, a melyekből
a német tartomány minden lakosára esett körülbelül egy holdnyi, részint magánosok, részint az állam és a
községek birtokában. De akár az állam, akár a közsé-
gek voltak a tulajdonosok, tény, hogy az erdők keze-
lése már régtől fogva szigoruan elő volt írva, habár a
vágatás módja különbözött is s különbözik ma is még
pl. Württembergben és Badenben. Amott t. i. a hold-
dankénti vágatás szokásos s azután a kivágott erdő-
részeket magról vagy fiatal fákkal újra beültetik, míg
Badenben az nem szokásos, e helyett a fölösleges fiatal
fákat irtják s küldik a papirmalmokba, hogy helyet
adjanak a megmaradottak dúsabb fejlődésének, a nagy

fákat ellenben 100, 125 éves korukban döntik le. Min-
denütt új és régi sarjadék együtt látható itt. De az
öregebb fák annyira beárnyékolják az ifjabbakat, hogy
az egész erdő úgy néz ki, mintha csupa százados óriá-
sokból állana.

Két millió ember keresi kenyerét Németországban
az erdőn. Talpában fűrészelik el ezek a fát a földtől,
kérget lehántják, tetejét s nagyobb ágait méteres dara-
bokra fűrészelik tüzelőfául, a nyilegyenes, sokszor ki-
lenczven láb hosszú, harmincz hüvelyk átmérőjű tör-
zset pedig megméri, följegyzik s számmal látják el,
mert ezek a Fekete-erdei fák nem általában adat-
nak el, hanem név szerint, megszámozva garantált di-
menziókban s gondosan kidolgozott táblázat szerint
becsülve fel.

És ezek az erdők törvény alapján védő erdőknek
jelenthetők ki, akár föld-, jég- vagy kőcsuszamlások
ellen védik a lakosságot, akár szikla- és kavicsgörcgetegek
ellen, futóhomok, vízáradás vagy alacsony vízállás, ked-
vezőtlen klimatikus befolyások és vízmosságok ellen.
S mint ilyeneknek jövedelmezőségük nem csupán abból
a holdankénti 30 korona tiszta haszonból áll, melyet
hajtanak, hanem az ennél még sokkal jelentékenyebb
nemzetgazdasági hivatásból, melyet teljesítenek.

Mindamellett nem ezek az őserdők azok, melyek bá-
mulatunkat különösen alkalmasak fölkelteni különböző
fafeldolgozó termékeikkel, mint a játékok, faszerek, stb.,
hanem azok a nagy területek, melyeket az emberi szor-
galom hódított el a sivó homoktól.

Valamikor Franciaország délnyugati részén, az
Atlanti-tenger partja mentén, Bordeauxtól délre, falábon
járó emberek laktak. Gascogne-ok földje volt a tarto-
mány neve, melynek egész tenger felőli oldala homok-
fűvás volt. A homok századokon át, tova sodortatva
a széltől, eltorlaszolta a természetes levezető csatorná-
kat s a «Hinterlandot» mocsaras, egészségtelen tájjá
váltottatta, melynek talaja alatt vízhatlan agyagréteg
van, úgy hogy az alcatornázás lehetetlenségnek bizo-
nyult s ennek következtében nem volt ennél egészség-
telenebb vidéke egész Franciaországnak.

Kevés falu épült erre, csak a szétszórt, elszigetelt
száraz helyeken emelkedett néhány viskó s ezekben élt

a vidék csekély számu lakója. Egyetlen foglalkozásukat a juhnyírás képezte, s hogy nyájaikat legeltethessék s a mocsaras-lápos ingoványba behatolhassanak, falábakra volt szükségük, úgy hogy a faláb nemzedékeken át hagyományos felszerelési tárgygyá lett náluk.

Több mint száz évvel ezelőtt, mikor a forradalom vihara rászabadította a sokáig elnyomott pórnépet az erdőkre, a pyrenei hegyek lankái és a Gascogne homokpusztái letaroltakká váltak. A hegyoldalokról a zuhatagok által lesodort s a gyors Garonne által a tenger felé hajtott homokot a tenger hullámai visszaszorították a gascogne-i partra s ott felhalmozták. A hol a hajdani homoktorlaszok ki lettek irtva, az új és a régi főveny foglalta el a mocsarak helyét, maga alá temetve házakat, erdőket, falvakat, szárazföldeket; a hol eddig szegénység és nyavalyák uralkodtak, ott a bajok még sokszorozódtak; nem volt szármalmasabb, elpusztultabb vidéke Franciaországnak, mint a régi római Aquitane láp- és homokvidéke.

Végre a homoktorlódások veszélye felrázta a nemzetet közönyéből. Előbb száz évvel ezelőtt, majd újabb és erőlyesebb formában ötven év előtt, kétségbeesett erőfeszítéseket kezdtek tenni a homokhegyek legyőzésére; a míg ezeket meg nem kötötték, lehetetlen volt bármily rendszerű lecsapolás keresztülvitele, csak kétféle növényzet tudott tengődni a tenger melléki fehér homokban, a gerezdes fű és a tengeri fenyő. Fű a tenger felől, fenyő a hegyoldalakon és völgyekben volt az egyedüli növényzet, mely leköthette a talajt s táplálé-

kot találhatott benne. Ezért a kormány és a magánosok megkezdették a rengeteg területek beültetését. Ötven év alatt 3.000.000 hold fenyőt ültettek el s ezek most virágzó erdőséggé varázsolták az egykor hasznavehetetlen homokhalmokat. S míg a növekedő erdők megkötötték a homokot s mélyen a talaj alá fúródó gyökerei áttörték és átszivárgóvá tették az alatta fekvő agyagréteget, addig a mérnökök nagyszabású tervet készítettek a lápok lecsapolására.

És ma már látható az eredmény. A kopár, sivár vidékből Franciaország legszebb kertje és szőlő-ültvénye lett, a mocsarak végkép eltűntek. A szerteszt szórt kunyhók helyét mosolygó falvak csinos házsorai foglalták el, melyekben csupa kertészek, erdészek, szőlőmunkások laknak. A hajdani lápok gazdag televénye bőven fizeti vissza a magvat s a nép nem jár többé falábakon, hanem szorgalmasan szántogatja földjét.

Hogy a lecsapolás mit jelentett e vidék gazdalkodóira nézve, Franciaország biztosító társaságainak két táblázata mutatja. Az egyik azt árulja el, hogy 50 évvel ezelőtt, mikor még a mocsárláz uralkodott, az úgynevezett *Landes* vidék lakói életkorának átlaga 34 év és kilencz hónap volt, míg ma 39 év, tehát az életkor átlag tartama négy év és három hónappal emelkedett, mióta a vidéket erdősítették; a másik táblázat arról szolgáltat bizonyítékot, hogy a hol ötven évvel ezelőtt egy orvos a vidéken 1000 gramm khinint adott el, ma csak egy grammot ad el.

Ez a dolognak egyik oldala. A másik az, hogy

TÁRCZA.

A fakutya.

Irta: *Bársony István.*

Nagyon kicsi leányka voltam még, a mikor a szüleim meghaltak. Édes apámra sohasem is emlékeztem, édes anyámra is csak úgy, mintha álmodtam volna, hogy egy szelid, halvány, nagyszemű, könyező asszony csókolgatott valaha, a ki azután egyszer csak nem jött többet hozzám.

Hogyan kerültem Lina néniékhez, azt sem tudom. Az emlékezésem ott kezdődik, a mikor már ott voltam és a többi gyermektől sokat türtem. Mert Lina néniéknek négy gyermekük volt; mind idősebb nálamnál; és mind tudott valamit kitalálni, a mivel engem bántson.

A fiukkal (ketten voltak), még csak meglettem volna valahogy. Azok nagyobbacska is voltak és velem alig törődtek másképp, minthogy néha megdobálták a labdájokkal. — A fiukat kezdettől fogva közönséges gonosztevőknek néztem és őtőlük semmi sem fáj a lelkemnek. Ha csak lehetett, kitértem az útjokból, ha pedig sehogysem lehetett, makaes daczczal álltam meg előtlök, és szembe néztem velök. Tudtam, hogy az ütlegeiket el nem kerülhetem, hát csak összeszorított szájjal vártam, hogy átessen rajta. Egy kicsit félttem ugyan, de igyekeztem, hogy ne sirjak, mert akkor jobban inger-

lődtek; úgy látszik, tetszett nekik, ha «bögtem», a hogy csufolódva mondták.

Lassankint úgy megszoktam állandó kínzásukat, hogy szinte a sorsom természetes járulékának kezdtem tekinteni és még akkor sem sirtam, ha a néni, vagy a bácsi emelte rám a kezét, — a mikor aztán hallottam, hogy mondják indulatosan: «Ezen semmi se fog; valóságos fakutya ez a leány.»

Talán öt vagy hat éves lehettem akkor; de az ideoda-dobáltatáshoz, ránczigáltatáshoz már tökéletesen hozzászoktam. Egyáltalában mindig és mindenki verekedett Lina néniéknél; a bácsi verte a cselédeket; Lina néni vert minket, gyerekeket; a gyerekek pedig vertek engem.

Mondom, a fiuktól föl sem vettem. — Még meg is bocsátottam durvaságaikat, ha néha eszükbe jutott, hogy nekem is adjanak az éretlen baraczkából, a mit a szomszéd kertjéből loptak. — Hanem a lányok!...

Ó, a leányok (azok is ketten voltak), sok szenvedést, sok igazi gyötrelmet okoztak nekem.

Ők is idősebbek voltak, mint én; az egyik lehetett akkor nyolcz éves, a másik meg kilencz. De mindkettő gőgös és kiméletlen volt hozzám; úgy bántak velem, mintha kis cselédjük lettem volna; parancsolgattak velem; és — a mi a legjobban fáj, — a babájukat még megérinteni sem engedték, úgy féltették tőlem.

Nekem is volt babám, de azt Lina néni csak a heti

a homokdombokon ültetett fenyőerdők megmutatták, mit lehet produkálni egy czélszerűen művelt gyantás erdővel.

A tenger felőli homokbarázdán, mely szakadatlan fehérségben terjed 75—100 mértföldnyire, füvet vetettek el szabályos sorokban, hogy megkösse a homokot. Az első homokbarázda tetején alacsony vesszőfonás és tűztörő van s mögötte keskeny öv alacsony fákból, melyek a földtől 4—5 lábnyira el vannak vágva, hogy lombjaikat széles kiterjeszthessék. Ettől száz méternyire egy tártabb erdőhöz jutunk görbe és alacsony tengeri fenyőkből s ismét ezentúl nagy szabad erdőhöz, tele vágásra érett nagy fákkal és kisebbekkel, melyek alkalmasak a megcsapolásra, vagy nagy deszkák szolgáltatására.

Mindez az erdő a leggondosabb szakszerűséggel van kezelve; a francia erdészek tudománya és szakavatottsága semmiből hasznot és jövedelmező erdőterületet varázsolt elé tengeri fenyőekkel.

Az alacsony, görbe fák, melyek alkalmas deszkát nem szolgáltatnak, annál több gyantát, terpentint adnak. A természet alchimijája folytán a meleg napfényt, esőt és a mi sovány táplálékot a homokban találnak, tiszta sárga gyantává változtatják, mely oly szükséges a tengerészethez. A helyett, hogy mély és széles metszésekkel kockáztatná a fa életét, a francia erdőmunkás rendszeren két hüvelyknél is keskenyebb bevágást tesz a fa egyik oldalán, mely azonban ugyanannyi gyantát szolgáltat, mint a széles vágás. Ezt lassanként to-

vább terjesztik a törzsön és ismétlik a fa kerülete egy harmadában.

A fák jól kiállják ezt a műtétet s évről-évre bőven fizetnek. Mialatt új bemetszéseket tesznek, a régiék behegednek. Sokszor hat külön bevágást is találunk, 8—10 láb hosszúságban a fa kérgében. Ha a vágások a fa egész kerületét elhasználták, a fát kivágják, a legjobb részét megfelelő kikészítési eljárás után Angliába küldik bányatámfának. Helyét a mögötte levő fiatal fa foglalja el, mely vagy természetes magról kelt, vagy kézzel van ültetve. De az erdőállomány sokszor szenved redukeziót.

A homokparttól odább a legjobb szálfák nőnek deszkává való feldolgozásra várva. E czélra az egyenes súdár fákat választják ki, míg az alábbvalókat kiirtják és halálra csapolják. De azért a deszkafák is le kell, hogy adják a maguk terpentinjüket, ha elérték azt a kort. Az erdő minden forgácsa föl lesz használva valami czélra, faszénhez, faszeszhez, vagy tüzelőfához s minden pár mértföldnyi út hátrahagyása után egy-egy telephez érünk, mely becses munka színhelye, köröskörül felhalmozott bánya-támfákkal, tűzifa-rakásokkal, virágzó község közelében.

Az egykor oly lakatlan és lakhatatlan part egész mentén le délre Biarritzig üdülőhelyek támadtak s a csinos villák vörös cseréppel borított födelei változatos képet szőnek a homoki erdők sötét zöldjébe. Hajóépítő fák, bánya-támfák s hasonló anyagok kereskedelmi értékesítésén gazdagodott meg Bordeaux s a három

vásáron vette; fából volt s ha festett arcát nedvesség érte, lement róla minden: a szeme is, a szája is, az arcza pirossága is és csak üresen meredő faarcza maradt, a mire már nem tudtam jó szívvvel nézni; sem pedig a szomorú kis vázat öltöztetgetni nem volt többé kedvem. Ellenben Kornéliának, meg Augusztának porcellán babái voltak; köztük olyan is, a melyik sirt és fölnyitotta meg lezárta a szemét; és ezeket a babákat mindet a posta hozta, valahonnan messziről, a hol angyalok árulják a babát.

Nekem legalább így mondták a Lina néni leánykái, a kik közül kivált az idősebb, Kornélia, volt fennhéjázó. Ő mondta nekem, hogy én egyszer majd az ő szobaleánya leszek, és nekem kell az ő czipőjét kitisztítanom... Erre én, — magam sem tudom, hogy merem, — megütöttem. (Hisz eltanulhattam az örökös verekedést.) Kornélia nekem jött, de én sem hagytam magamat. Karmoltuk egymást, mint két kis mérges ezecza. Kornélia visitott, s erre megjelent Lina néni. Széjjel választott bennünket és engem megtépzott. Haszontalan jött-mentnek nevezett. Nagy haragjában még le is lökött a földre. — Összeszorítottam a fogamat s eszembe se jutott, hogy sirjak, pedig fáj a testem.

— Te csitri fakutya te! Majd adok én neked. Majd megtánczoltatlak, csak moeczanni merj! — Így kiabált rekedten és én mégsem féltem. Csak nagyon rosszkedvű lettem. Napokig a szavamat se lehetett hallani...

Egyszer, — miközben egy pár esztendő is eltelhetett, — nagy dolog történt vélem. Egy úr jött Lina néniékhez és sokáig beszélgetett velök a bácsi irodájában. — A mikor kijöttek, Lina néni magához intett és így szólt hozzám: — Na, kis leányom, a jó isten ugyancsak jó volt hozzád; ezt a bácsit küldte, a ki most téged elvisz nevelő-intézetbe, és ott kisasszonynyá neveltet. — Én is elkisérlek odáig, hogy szivesebben, bátrabban válj el tőlünk.

Akkor csak egyet értettem meg mindebből. Azt, hogy Lina néniék nem bánthatnak ezután. Szinte fölkaczagtam gyermekes őszinteségemben. Egy csöppet sem búsultam, annyi bizonyos.

— Milyen fakutya! — sugta a bácsi az idegen úrnak; a ki nem felelt, csak megezírógatta az arczomat és biztatott, hogy ne féljek, jó dolgom lesz az intézetben.

Dehogy féltem én. Inkább mindenképpen valami megváltást éreztem. Csak az indulás napján szállott meg egy kis vágya a sirásnak, de azt is elfojtottam. Nagyon sajnáltam itthagyni az öreg Katit, a szakácsnét, a ki sokszor dugott nekem is titokban egy kis nyalakodni valót, a miből a többi gyerek nyiltan és bőségesen kapott; és Bodrit is sajnáltam, a kutyánkat, ezt a hűséges játszótársamat, a ki sohasem utasított el, ha hanczurozni szerettem volna vele. A mikor a kocsira pakkolódtunk, Lina néni rám szólt: — Na, kis fakutya, ülj föl, oda szemközt.

millió hold erdő tulajdonosai minden évben holdanként átlag 15 koronát vesznek be tisztán az egykor értéktelen területből.

De nemcsak a gascogne-i partvidéket volt kénytelen Franciaország gyorsan és erélyesen beültetni fákkal, mióta egy francia államférfi ajakáról felhangzott a vészkiáltás, hogy «Franciaország tönkre megy erdők híján». Ötven év telt el a rettenetes Loire-völgyi árvizek óta, a melyek a kormány figyelmét ráirányozták arra a tényre, hogy a középfensík teljesen le van koppasztva, hogy a termékeny televény tönkre ment, az erdő védelmi hivatása illuzóriussá vált s az ország közepe sivataggá kezd alakulni.

Nemcsak a Loire medenczéje forgott koczán, a Pyrenékban a Garonne védelmi szerepe, Szavojában pedig a Rhône folyóé teljesen megszűnt. Az erdők kiirtása Szavoja hegyoldalain felszabadította a hegyi patakokat s özönvizekké változtatta azokat. A megkötő gyökerek elpusztultak s apró csermelyek szakadó zuhatagokká váltak, mindjobban kiszélesítve örvényeiket. A szó szoros értelmében a hegyek lankás menedéke lesiklott a völgybe, a féket nem ismerő vizáradattól hajtvá. A különben is gyors folyású Rhône ágya mozgó törmelékekkel és kavicsokkal telt meg s példátlan gyorsasággal terjesztette ki négy mértföldnyire a Középtenger mély vizébe a szavojai havasok és a durance-i völgy törmelékeiből képződött deltáját. A hajózás elé leküzdhetetlen akadályok emelkedtek; falvak, melyek századokon át tartó munkával megvagyonosodtak a normális

vízfolyás mellett, most arra ébredtek, hogy egy vihar a hegyekben fékezhetetlenné tette patakjaikat s utcaikat több láb mélyen sülyesztette iszapba és fővénybe.

Ez fölébresztette tétlen indolenciájából az egész nemzetet. A mérnökök úgy találták, hogy több helyen kötöttéseket kell emelniök rövid távolságokban, nem azért hogy föltartsák a vizet, hanem hogy magának a folyammedernek esését mérsékeljék. Ez a követelmény még ma is napirenden áll Franciaországban s a magán- és köztevékenység jelentékeny munkáját köti le.

Három millió hold állami és tizenöt millió hold magánerdőség van ma Franciaországban, de még tizenkét millió hold terület teljesen kopár, melyet még vissza kell hódítani a gyepnek, mielőtt fával beültethetnék. De Franciaország tanult e leczkéből. Célja most kettős: erdősítés által védeni folyóit és hegyeit s fával látni el a népet háztartási célokra. Mindkét cél felé rohamosan közeledik s fáradalmai meghozták már is gyümölcseiket.

Hasonló csapásokon ment keresztül Spanyolország, de ez még nem heverte ki veszteségeit s Olaszország, bár sohasem ment annyira az erdőirtásban mint Franciaország, ugyanazon veszélyekkel küzd az Appeninen és az Alpeseken. Ausztria csak pár évtized előtt vette észre, hogy hegyei, patakjai különösen Tyrolban, Szavoja példáját követik s most milliókat költ erdősítésre s a patakok megrendszabályozására. A császár Bécsben külön e célra mérnököképző akadémiát létesített s a «Wildbach-verbauung» ma jól fizetett hivatássá lett Ausztriában.

A fiuk már kamaszok voltak; kaczagva ujjongtak: elmegy a fakutya! szervusz fakutya! haha!

A kisasszonykák is nevettek ezen. Hát én is nevettem.

Csak később, sokkal később tudtam meg, hogy egy nagybátyám után váratlanul maradt rám meglehetősen vagyon, s hogy az az úr, a ki értem jött, a nagybátyám végrendeletének a végrehajtója volt. Áldott emlékü nagybátyám, a ki Lina néniéknek addig is tartáspénzt fizetett volt értem, úgy akarta, hogy onnan intézetbe kerüljek, mihelyt a korom megengedi. S én már elmultam tiz éves.

Az intézet főnöknőjének így mutatott be Lina néni: — Nem rossz kis leány ez, csak olyan fakutya. Érzés kevés van benne.

Persze, hogy a mikor otthagytam és elment, megint csak nem sirtam.

Lina nénit nem is láttam többet az életben; nem sokára meghalt. A mikor megtudtam, nem sirtam. A gyermekeiről meg éppenséggel semmit sem hallhatam azután. A miatt sem estem kétségbe. Megszoktam az intézetet, a hol sokan voltunk és a hol nem ütöttek. Jobbnak is találtam az életet itt, mint Lina néniéknél; pedig a hirem valahogy elterjedt, hogy fakutya vagyok, — nyilván hallotta valamelyik növendék, a mikor Lina néni mondta — és ezzel csufoltak. Nem nagyon, nem tulságosan, de mégis csufoltak. Eleget

mondták, ha valami kis összezőrdülésem támadt valamelyik társammal: «Fakutya! Fakutya!» Pedig talán maguk sem tudták igazán, hogy mi az. Hisz' még én sem tudtam! Inkább csak találgattam.

Mínthogy pedig az egész életem örökös védekezés volt eddig a soha ki nem számítható váratlan bántalmak ellen, tehát egy kicsit gyanakvóvá, egy kicsit nyerssé váltam.

Ha némelyik növendéktársam melegebben közeledett hozzám, nem tudtam neki hinni; attól tartottam, hogy ki kell sülni abból valami rossznak. Tehát tartózkodó voltam. Ha pedig nyílt ellenséges érzületet tapasztaltam, annak álltam elébe, daczosan, harcra készen. Még a tanítókisasszonyokkal szemben is mindig résen voltam. Ők is kedveztek egyik-másik társamnak, s ha én ilyesmit vettem észre, mindjárt eszembe jutott mindaz, a mit Kornéliától és Augusztától kellett szenvednem, mert hogy őket sokkal jobban kényeztetle Lina néni, mint engem, a kit az ő leányai a cselédkéjüknek néztek.

Csak egyetlen egy lény volt, a kitől sohasem ért bántás; még annyi sem, hogy más valaki iránt több jószágot mutatott volna, mint irántam. Ez az egy az igazgató volt, — az intézet főnöke. Ahányszor közénk jött, csodálatos szelidséggel szólott mindnyájunkhoz. Még énhozzám is. És ha a hangját meghallottam, mintha minden kéreg leolvadt volna a bensőmről. Ha a templomban voltunk s a szent képeket láttam, mindig keres-

Franciaország tapasztalataihoz azonban legközelebb áll Poroszország: Századokkal ezelőtt egész Poroszország erdőterület volt, de a polgárosulás előhaladása, a háborúk pusztításai, a városok terjeszkedése és a kereskedelem mind nagyobb térfoglalása erősen megrikították erdőit. Már több mint kétszáz évvel ezelőtt érezni kezdték ennek hatásait, de csak száz éve annak, hogy Poroszországot teljesen alarmirozta az a fölfedezés, hogy északi homokpartjai lábra kelnek, lassan, de feltartóztathatatlanul közelednek a szárazföldre. Azaz hogy nem is olyan lassan, mert minden tengeri vihar egész tonáit söpörte a homoknak a legtermékenyebb szántóföldek fölé. Ezek a homokdombok egész tanyákat és falvakat borítottak el, eltorlasztották a folyókat, úgy hogy még a távol beljebb eső Hannovert is az a veszély fenyegette, hogy szántóföldjeinek elterméketlenítése pusztulásba dönti.

Jó szerencsére Poroszországban megvoltak adva azok a föltételek, melyek képessé tették az országot arra, hogy a veszéllyel szembe szálljon. A földtulajdon azelőtt a földesúrt illette, vagy a népet közösen, de elidegenítéseknél mindig fentartották azt, hogy a birtokszerezőre áthárul az a kötelesség, hogy a gazdálkodás a közjónak megfelelően történjék. Azért az állam abban a kedvező helyzetben volt, hogy a befásítást akár a földadó csökkentésével, akár pedig bizonyos præmium fizetésével serkentette.

Kijelentette az állam kötelezőleg azt is, hogy bizonyos vidékeken az erdők föltétlenül szükségesek s el-

rendelhetette, hogy a nagybirtokos bizonyos számú holdon fát tartozék ültetni.

Sőt maga az állam is földvásárlóvá lett s a megszerzett területeket sietett beültetni. E célra a *Pinus sylvestris*t, mint a talajnak és éghajlatnak legjobban megfelelő fát választották s a szorgos propagálás oly hamar benépesítette fával az országot, hogy 1870-ben már szilárd alapokra lehetett fektetni a folyók kártételei elleni küzdelmet.

Vannak még Németországon is nagy területek fátlan, sivó homokból, nagy részben hanga-bozótokkal fődve, melyeknek bibor tömegei például Jütland félszigetére szeptember hóban egész karavánját vonzzák a festőknek. De az állam gyors tempóban vásárolja magához a földeket s ülteti be fenyővel, csinosan körülszegélyezve árkokkal és tűztörőkkel. Mérföldeken át vándorolhat az ember ezekben, a görbe sárga törzsek megfosztva minden lombtól, lapos tetejüket kivéve, tökéletes zárt sorokban terjednek ki minden irányban. Az ember azt hinné, hogy inkább fenyő-kertek ezek, épen úgy gondozva és ápolva, mint a káposztáskertek.

Húsz millió hold ilyen fenyőfakert van ma Poroszországban. Fele a lakosság közös birtoka, az államé vagy a községeké. Negyven év előtt ezeknek holdja évenként négy koronát jövedelmezett, ma nyolcz korona 25 fillért fizet. Húsz év múlva, ha érettebb korban lesznek, 15 korona tiszta hasznot fog hajtani minden hold s eltekintve védelmi értéküktől, csupán a közös erdők 150 millió koronát fognak jövedelmezni a népnek, mert

tem köztük az ő arcát is, olyan angyali volt; szép, galambösz hajához képest még fiatal volt az arca, a szeme pedig meleg nézésű és részvevő, hogy néha alig birtam a vágyammal, a mely arra készítetett: boruljak le előtte, fogjam át a térdét és kérjem, hogy szeressen.

Mert elmondhatatlanul sóvárogtam egy kis szeretetet, én, a családtalan, senkihez se tartozó árva; — én, a fakutya, a ki sohasem szólhattam gyöngéden senkihez sem; s a kitől gyöngédséget nem is várt a világon senki sem.

Ha esti harangszó után lefeküdtünk, sok-sok fél éjszakán át néztem a sötétséget, a mely a lelkem előtt megvilágosodott és ábrándképekkel telt meg, a melyek mind az ébrenálmodás szülöttei voltak. — Annyira egymagamban éreztem magamat az egész nagy világon, hogy semmiféle társaságban sem tudott lenni az a furcsa jó érzésem, a mi ilyenkor, ha éjjel a képzeletemmel mulatoztam. Ha valamelyik társnőmet megtátogatta az édes anyja: akkor éjjel bizonyosan sokáig nem birtam elaludni, mert felujult bennem az a mohó és szenvedélyes vágy, hogy ó, istenem, bárcsak én nekem is volna valakim... Az édesanyámra gondoltam s százszor is úgy rémlett, hogy itt van a közelemben; hogy rám néz és az a nagy tündérszeme könnyes. Ilyenkor majd hogy föl nem sikoltottam; sajnáltam az anyámat, a ki sir; és igyekeztem máshova gondolni; semmit sem látni többé, csakhogy az anyuskám ne szenvedjen miattam.

Egyszer, egy ilyen éjszaka után, nagyon bús lehettem, mert az igazgatónő, a ki mindent észrevett, odajött hozzám és miközben gyöngéden megsimogatta az arcomat, azt mondta azon a jóságos, bársonylágyságú hangján: szegény kis leányom!

A mi erre történt, borzasztó volt!

Mintha belemarkoltak volna a szívembe és ketté tépték volna egy erős szakitással. Így én hozzám még soha senki sem szólt. Akkorra gyötrő gyönyörűséget éreztem erre a jóságos, néhány szóra, hogy görcsös zokogásban törtem ki, talán először életemben.

Órákig sirtam, szenvedve és mégis boldogan. Mindenki vigasztalt, hiába volt. Szerettem volna fölsikoltani, hogy hagyjanak engem sírni, sírni, mikor olyan jó az, ha a jóság csal könyvet a szemünkbe. De mikor az egyik tanítónő azzal jött, hogy kérjek tőle szépen bocsánatot, akkor ő nem bánja, megbocsát: egyszerre elhallgattam. Kis hija volt, hogy a szemébe nem kacagtam. Mert előtte való nap ez az epés nő valamit rám fogott s a mikor azt követelte, hogy kérjem meg, azt mondtam: — Nem! És százszor is nem! — Ha nem, akkor nem szabad vacsorálnom. Nem bánom... Bepanaszol a főnöknőnek s elküldenek az intézetből. Azt sem bánom. Ha megöltek volna, sem bántam volna. Hisz' ártatlan voltam! S ez most azt hiszi, őmiatta sírok. Inkább elhallgattam.

Nem is sirtam többet, a míg az intézetben voltam

ezek szolgáltatnak Poroszországban minden tüzelőfát, apróbb deszkát, papiranyagot s más becses anyagokat, a mellett, hogy a folyók ellen védnek s a talajt megkötik s javítják.

A szajkó károsítása.

Erdeink s berkeink tarka tollazatú, lármás lakója a Mátvás, már régen rossz hírbe keveredett úgy az erdész, mint a vadász előtt, mert kitudódott féktelen falánksága s gyakran rajtakapták, hogy nem elégszik meg makkal, mogyoróval s az erdőn bőven megtermő izletes bogyókkal, de megdézsmálja a csemetekertek gondozott vetéseit s kirabolja az éneklő madarak féltett fészkeit is.

Egy németországi erdész, mint azt a «Wild und Hund» című lap írja szajkómadarunk viselt dolgairól, most újabb terhelő adatokat gyűjtött össze, melyek azt igazolják, hogy e kis rabló sokkalta veszedelmesebb ellenségünk, semhogy tovább is kiméletet érdemelne.

Terjedelmes kalitkában két pelyhedző fiókat nevelt fel, melyeket gondos ápolásban részesítve, szorgalmasan etetett kezdetben csak gyümölcsessel, zöldséggel, főtt rizsszel, kukoricza-darával s hasonló növényi eledelekkel, de később főtt- és végtére nyershússal is.

Feltűnő volt, hogy a mint a nyershúst megizlelték, egyéb táplálékra többé már nem is hederítettek, de annál mohóbban habzsolták fel a véres falatokat, me-

lyeket gazdájuk marhamáj, baromfibegek, majd meg egy-egy meglőtt veréb és egér alakjában nyújtott nekik. Hús-evő természetük tehát minden kétségen felül állott már, a midőn ragadozó mivoltuk is csakhamar beigazolódott. Azon körülmény, hogy a kalitkába bedobott meglőtt verebeket s egereket olyan szakértelemmel bonczolgatták, akár csak egy mesterségét jól értő ölyv, vagy karvaly, azt a sejtelmet ébresztette gazdájukban, hogy talán az eleven verebet és egeret is hasonló elbánásban fogják részesíteni.

S csakugyan úgy volt, a mint sejtette. Két teljesen kifejlett, öreg verebet bocsájtott be a kalitkába, melyek alig néhány pillanatnyi vergődés után már a mátyások karmai között s csőreik erős csapásai alatt lelték halálukat.

Alig tíz perc múlva már csak a verebeknek fehérülő csontvázai s néhány szárny- és farktoll tettek tanubizonyságot a lefolyt rövid küzdelemről. A kalitkába másnap bebocsájtott egerek hasonló sorsra jutottak.

Hogy a szajkó a szabadban szintén összefogdossa-e az apró madarakat s az egereket, arról még nem olvastam feljegyzéseket; de hogy benne az éneklő madarak veszedelmes ellenséget látnak, arról már számtalan esetben meggyőződtem, mert félve menekülnek előle, mihelyt közeledését megérik.

(.....) y)

Megint fakutya lettem. Akkor is az maradtam, a mikor kivettek végre, mint kész nagy leányt; ámbár még csak tizenhat éves voltam.

Igen, de mikor férjhez akartak adni.

Kéröm akadt. Valaki, a ki még sohasem látott, de tudta, hogy csinos hozományom van. Különben lehet, hogy az arczképemet látta, mert minden évben lefénképeztek bennünket az intézetben, hogy emlékünkn legyen az ott töltött esztendőkről. Az én utolsó arczképelem csunya volt. Nagyon fekete, borzas fej; sötét indulatos szempár; daczos nézés, összeszorított száj... Egy fekete macskánk volt, az jutott eszembe, a mikor megláttam a saját arczképemet. Ebbe ugyan nehezen szerethetett bele valaki, csak úgy az «első pillantásra.» A másodikra meg még kevésbbé.

El lehet képzelni, hogy megijedtem, a mikor a bácsi, boldogult nagybátyám megbizottja, — bemutatta a — «vőlegényemet.»

A vőlegényem olyan gyönyörű ember volt, hogy szinte megborzadtam tőle. Magas, hajlós, erős nézésű, mézes szavu. — Mindjárt így szólított: «Édes!» és énnekem attól elállt a szívverésem. — Riadtan menekültem volna, de nem engedett, megfogta a kezemet és ámbár gyöngéden, de azért erősen szorította. Szerettem volna neki fordulni és összekarmolni az ábrázatát; de mégis sajnáltam volna elcsúfítani. A mikor kezet csókolt, majd elájultam haragomban és szégyenletemben;

nem is tudtam egyebet mondani, mint: «Jézus Máriaám!» A mire a bácsi is nevetett, meg a vőlegényem is.

— Nono, kis fakutya, — mondta a bácsi kiméletlenül, — majd megszokja.

— Nem akarom megszokni, nem! — kiáltottam a lelkem fenekén, de a szájam nem nyílt ki, annyira összeszorítottam.

S a vége — mégis az lett, hogy férjhez mentem. Hozzá!

Mit tehettem volna, a mikor mindenki akarta? Hogy birtam volna a harcot kettejük ellen, holott én mellettem senki sem volt a nagy világon, kivéve éppen őket, kettőjüket?

De milyen szerencsétlen házasság volt ez akkor!

Nem értettük meg egymást és sehogysem voltunk egymásnak valók. Én nem birtam szabadulni a gondolattól, hogy szörnyű igazságtalanság történt velem, a mikor a megkérdezésem nélkül határoztak a sorsomról s ennek a zaklatóan kínos érzésnek a hatása alatt halálos ellenségemet láttam az uramban.

Daczos és makacs voltam vele, mert azt akartam, hogy meggyűlöljön. Boldog voltam, ha kibirtam hozni a sodrából s ha a mikor tíz-husz kérdésért válasz nélkül hagytam és szerelmi ömlengésére gúnyosan biggyesztettem az ajkamat, végre kitört belőle: «Fakutya maga! Az, az!»

Hisz' úgy sem hittem, hogy igazán szeret. Hamis-

A madárvédelemről.

Irta: Kukuljevič József dr., m. kir. állatorvos.

Hosszabb külföldi tanulmányútról hazatérve, nem mulaszthatom el, hogy a külföldön szerzett tapasztalataimról egyet-mást el ne mondjak s. felsorolva egyes példákat, a melyeknek követése úgy erkölcsileg, mint anyagilag csak javunkra válhatik.

Ezuttal a madárvédelem terén tett tapasztalataimról óhajtanék beszámolni.

E lapok hasábjain már szóvá tettem az okszerű madárvédelmet, felhívtam erre kedves olvasóink figyelmét és úgy tudom, elhangzott szavaim nem maradtak eredménytelenek, mert több helyütt fellendült a madárvédelem erdészeink részéről.

Kifejtettem azt, ha valaki, úgy az erdész-ember hivatalos madárvédelmet gyakorolni és ebben bizonyos rendszerességet követni; neki van erre legjobban alkalm, de leginkább vág is szakmájába.

Ha valahol, úgy hazánkban sohasem szabadna ezt a kérdést a napirendről levenni, sohasem gyakorolhatunk eléggé madárvédelmet, mert ha hazánk rohamos kulturális fejlődését figyelemmel kísérjük, úgy azt látjuk, hogy napról-napra gyérülnek erdeink, mindinkább ritkulnak a sűrűségek, bozótok és cserjék, mert a rohamosan fejlődő kultúra terjészkedni kíván, terjészkedése áldozatokat követel és eltávolít útból kiméletlenül mindent, a mi terjészkedésének útját állja.

Ennek tulajdonítható, hogy hazánkban az utóbbi

évtizedekben ijesztően gyérülnek a sűrű erdők; ma azon a helyen, a hol még ezelőtt egynehány évvel istenkisérés volt menni, mert nem tudhatta az ember, hogy az erdőszélen áthaladva, melyik perczen számolhat le életével, mikor kerül akarva, nem akarva egy vadorzó, vagy bujdosó rabló puskaesőve elé, ott ma vasutak, villanyosok száguldanak keresztül, házak épülnek és senki sem mondaná, hogy ott még évekkel ezelőtt egy vadon ősi erdő állott.

Természetesen az erdők irtásával kapcsolatosan a szegény énekes, hasznos, rovarpusztító madarak is elvesztik létfeltételüket, elvesztik otthonukat, fészkelhetési alkalmatosságukat, elvesztik a korhadt fákon élősködő rovarokat és így mindinkább kisebb térre szorul megélhetési körük.

Téves volna azonban az a hit, hogy csak ily helyeken van szükség madárvédelemre, hogy a madárvédelemhez elégséges fészkelő alkalmatosságok biztosítása. Ez magában véve nem elég. Madárvédelmet kell gyakorolni ott is, a hol még fennállanak az őserdők, a hol még talál a madár fészkelésre alkalmatosságot.

Madaraink nagyon, de nagyon megszorultak fészkelési alkalmatosságokat illetőleg és hogy ez még olyan helyeken is észlelhető, a hol eléggé erdős a vidék, arra a múlt hét folyamán tett egyik tapasztalatom a legjobb bizonyíték.

Az Északi-tengerre tett kirándulásom alkalmával többek között kiszállottam Wienben. Végig sétálva a várost, elérkeztem a nagy körútra, a hol a Hofstall

ságnak tartottam az egészet, minden szavát. Titokban még arra is gondoltam, hogy csak a pénzem kellett neki, azért vett el. Hogy is lehetett volna másképen, hogy vaktában kérje meg a kezemet, mielőtt csak egy pillanatra is látott volna?!

Gyötrődünk egymás mellett, és én utoljára is belebetegedtem. Azt sem tudtam, mi bajom, csak folyvást rosszul voltam és ha eddig csak hidegen bántam az urammal, most egyszerre ösztönszerűleg kezdtem őt gyűlölni, mintha újabb nagy szerencsétlenségemnek volna oka.

Egyszer aztán az uram úgy talált a szobám padlóján ajultan. Ámbár mozdulni sem, szólni sem bírtam, azért valahogy volt egy kis öntudatom. Mindent hallottam, csak hogy nagyon tompán; és megértettem, hogy az uram örülten kiált segítségért, miközben maga kapott föl a karjára s vitt az ágyamig, hogy lefektessen.

Hallottam, hogy sir, hogy jajgat és a nevemet kiáltja; mély hangjától megrezdültek a falak. Mintha gordonka húrjai pattogtak volna el, olyanokat nyögött, leirhatatlan, nagy kétségbeeséssel.

Ha emelni bírtam volna a karomat, megöleltem volna, úgy megsajnáltam... Akartam is mondani, hogy nyugodjék meg, nincsen nagy bajom; hisz' élek, érzek, csak elszédültem: de hang nem jött a szájamra. Folyvást hallottam elcsukló sírását, miközben a szívemet dörzsölte; és nagy rémületében nem jutott neki eszébe

más, minthogy fájdalmas csókjaival borítsa arczomat és forró könnyzáppal locsolgasson.

Végre jött az orvos és egy perc alatt megszabadított a fűzőmtől, a mi a lélekzetemet elszoritotta volt; azután szagoltatott velem valami erős szert és föllocsolgatott... Nagyon sóhajtottam. Fáradtan emeltem föl a szempillámat.

Hallottam az orvos pörölő hangját: Hogy engedhetik ezt a szegény fiatal teremtést, hogy megölje magát? Megtiltom, hogy fűzőt viseljen; hisz' már túl van a félidőn.

Az uram, mint a kinek világosság támad az agyában, fölkiáltott; lerogyott az ágyam elé, a szívéhez szoritotta lecsüngő kezemet, sírva-kaczagva imádkozott; érthetetlen, gügyögő szavakat mormogott; azt hittem, megőrült örömeiben.

Most már elhittem, hogy szeret.

És újra azt éreztem, a mit akkor, a mikor a főnöknő megsimogatta az arczomat és azt mondta: szegény kis leányom!

Elkezdtem én is sirni, csöndesen, boldogan; gyógyítva a lelkemet, a mely előtt egyszerre más lett az egész világ.

Az uram megijedt, elhallgatott. Az istenért, mi bajod? — kérdezte remegve a nagy aggodástól.

Könyek között mosolyogtam.

— Semmi, édesem; meggyógyul a te kis fakutyád, ne félj!

(udvari istálló) épülete áll. Látva, hogy ez az épület valami különös rendeltetéssel bír, megállottam és néztem, nincs-e valami felirat rajta. E szemlélődésem közepette legnagyobb csodálkozásomra azt látom, hogy az egyik kapu felett elhelyezett gipszfigurában madarak fészkelnek. A figura egy lófejet ábrázol. Jobban megtekintve látom, hogy a jobb szemnek megfelelőleg a gipszfigurában egy rés van, a melyből faágak állnak elő és az egész egy fütömeggel van kitöltve, a honnan legnagyobb csodálkozásomra egy ezinegepár száll ki. Az említett lófej mellett egy másik lófej van és abban is ugyancsak fészkek nyomai láthatók.

Figyeltem e jelenségre és érdeklődtem, hogy hogyan lehet ezen a forgalmas helyen, a hol naponta kora reggeltől késő estig a villamos, a sok automobil és udvari fogat száguld, madárfészkek? Megtaláltam a magyarázatot. A Hofstall előtt egy kis parkocska van, szép fenyőcsoportokkal és ennek kellő közepén egy nagy madáretető, ennek aljában egy ezement vályuban víz. A madarak így létfeltételükhöz szükséges minden alkatrészt megtalálva, túltették magukat a nagy zajon és létük fenntartásának biztosítására elfoglalták ezen nagyon is különleges fészkelési alkalmatosságot, a mi azt bizonyítja, hogy madaraink nagyon meg vannak szorulva és félre tesznek minden idegenkedést, csak hogy megélhessenek.

A külföldön belátták a madárvédelem fontosságát, nagy horderejét és ennek nyomát találjuk lépten-nyomon. Hála Istennek az utóbbi években nálunk is nagy haladás észlelhető e téren.

Elhagyva szeretett hazánk határát, elmerülve a szebbnél-szebb tájak szemlélésében, meg kell állapítani azon tényt, hogy ott mindjárt nyomát látjuk a madárvédelem nagymérvű kultuszának. Így nagyon gyakori az, hogy a vasutak mentén elterülő parkokban és kertekben mesterséges madárodukat találunk kifüggesztve. Az már természetesen más lapra tartozik, ha ezek a kihelyezett odúk nincsenek kifogástalanul elhelyezve, de nincsenek kifogástalanul szerkesztve sem, mindazonáltal céljuknak megfelelnek. Lehet — nem mondom — hogy a madárvédelem gyakorlása itt bizonyos célzatos tüntetés céljából történik; a látszat az, hogy bizonyos kérkedési színezete van a dolognak, mert nincs szakszerűen alkalmazva. De tegyük fel, hogy egyedül ezt a célt szolgálja, vagyis megmutatni az idegennek, hogy a humanizmus ez a fajtája is ki van fejlődve; még ha ily önző célból üzetik is, akkor is dicséretes, mert mégis szolgálja a célt erkölcsileg is.

Bizony nálunk naphosszat utazhatik az ember széles ez országban, de madárodut alig fogunk valahol találni, legfeljebb a nyugati megyékben: Sopron, Vas, Pozsony, a hol a madárvédelem nagyon kiterjedt, de tegyük hozzá, hogy teljesen szakértelemmel alkalmazott. Linzbe érve, kirándultam az egyik hegyre, a hol a sé-tányok minden kanyarulatánál táblák vannak felállítva, a melyen ez áll:

«Nem jó ember az, a ki a növényeket és madarakat bántalmazza.»

Német területre érve, a madárvédelem nagyon is elterjedtnek mondható.

Megfigyeléseimet folytattam Hollandián át tett utamon és bizony elmondhatom, hogy ott a madárvédelemnek nyoma sem látható, de ezzel karöltve madár sem.

Megint más a kép, a mint az ember a tiroli hegyek aljába és az alpesek tövébe ér. Itt lépten-nyomon talál a szemlélő madárodukat, de talál azonfelül úgyszólván minden kis kunyhó mellett, legyen az bármily szegényes és egyszerű, megfelelő és észszerűen alkalmazott etetőt, közelében valami tartályt vízzel. Itt, a hol úgyszólván az év legnagyobb részében hóborította a vidék, tehát a madarak a hólepel alatt eleséget nem találnának, a józan és humánusan gondolkodó emberiség révén állandó elesésre talál.

Nem is félnék, nem is vad az a madársereg, nem retenti el még a robogó gyorsvonat sem; meg is látszik az eredmény, teli és teli vannak az erdők madarakkal, hangos annak minden zege-zuga a legszebb madárdaltól, de meglátszik az áldás a szegény ember gyümölcsén is, a melyről csak úgy le rí az egészség s oly üde, oly zamatos az, hogy nálunk ilyenről csak a legkevesebb gyümölcsstermelők gyümölcsénél lehet szó. Tudja is értékesíteni gyümölcsét mindenki és a mi kis áldozatot hozott a madarak etetésére, megtérül az a gyümölcs kiváló minősége révén.

Kövessük tehát a külföld példáját, nem szégyen a jót utánozni; itt van a fészkelők kihelyezésének ideje; küszöbön a tél, szoktassuk már most madarainkat házunk tájékára, állítsunk fel etetőket, hintsük tele olajos magyakkal, zsiradékkal, biztosítsuk létfeltételüket és hangosak lesznek a mi erdeink is, a mi gyönyörűséggel fogja tavasszal eltölteni lelkünket.

Gazdasági tanácsadó.

Rovatvezető: Hreblay Emil m. kir. gazdasági felügyelő.

Baromfikolera és az ellene való védekezés. Ez a veszedelmes fertőző baromfibelegés hazánk baromfiállományát évről-évre megtizedeli, ennél fogva mindenkinek ismernie kell azokat az eljárásokat, a melyek segítségével e csapást s annak veszteségeit némileg enyhíthetjük.

A baromfikolera igen könnyen áttérjedő ragályos betegség, a mely a házi szárnyasokra, nevezetesen a tyúkokra, a gyöngytyúkokra, a ludakra és a kacsákra veszélyes és csaknem kivétel nélkül elhullással végződik. Az egészséges baromfiállomány fertőzése leggyakrabban az ujonnan beállított beteg baromfival történik. Ezenkívül terjedhet ez az ugyanebben a betegségben elhullott baromfi, valamint az élő vagy leölt beteg tyúkok, ludak, kacsák stb. ürüléke, továbbá zsigere, vére, tolla, nemkülönben tojása és egyéb hulladéka által. Egészséges baromfi megfertőzése bekövetkezhetik akkor is, ha az olyan utakon, legelőkön, patakokban vagy pocsolyákban fordult meg, a melyeket előzőleg beteg szárnyasok használtak.

A baromfiállomány fertőzését mindenekelőtt a hirtelen bekövetkező elhullások mutatják. Ludak, tyúkocok, kacsák stb. nem ritkán a nélkül is elhullanak, hogy rajtuk feltűnőbb betegedési tüneteket lehetett volna észlelni. Alapos vizsgálat során azonban az első elhullási esetek bekövetkezésekor észrevehető, hogy néhány állat bágyadt és szomorú, tollazatát felborzolva és szárnyait lelógatva tartja, nagy szomjúságot mutat, nem ritkán hány és bűzös hasmenésben szenved. Ürüléke eleinte pépes és fehéressárga, később nyálkás, vizenyős és zöld.

A baromfikolera behurcolásának a következő elővigyázati szabályok alkalmazásával lehet elejét venni:

a) az idegen, főleg a külföldről behozott szárnyasok beszerzésének mellőzésével,

b) a háztartásban leölésre kerülő idegen baromfi hulladékainak fertőzést kizáró módon való eltávolításával,

c) a baromfiaknak távoltartásával olyan utaktól, legelőktől, patakoktól stb., a melyeket idegen baromfiak használnak,

d) baromfi-kereskedőknek az udvaroktól való távoltartásával.

Ha idegen baromfi beszerzése (pl. tenyésztési célra) el nem kerülhető, tanácsos azt hat-nyolcz napon át elkülönített helyen elzárva tartani és a régi állomány közé csak akkor bocsátani, ha a jelzett idő alatt semmi nemű betegedési tünetek nem mutatkoznak rajta. Ez az elővigyázat annál is inkább ajánlatos, mert a már netán fertőzött állatok egyideig még egészségeseknek mutatkozhatnak.

Elővigyázati intézkedés gyanánt figyelembe jöhet még a védőoltás is.

A megbetegedett baromfinak gyógyszerekkel való kezelése rendszerint eredménytelen és ez okból nem ajánlatos. Sokkal célszerűbb a megbetegedett állatokat azonnal leölni és fertőzést kizáró módon eltávolítani, mert gyógyulásuk csak ritkán esetben áll be.

Az egészségesnek látszó állatokat a betegektől és a gyanusaktól okvetlenül azonnal el kell különíteni és külön helyiségekben elhelyezni. Az egészséges baromfi részére olyan etető és itató edényeket kell használni, a melyeket a beteg állatok nem használtak.

Az elhullott és leölt beteg baromfit minden részével (a tollakkal is) együtt — a mennyiben az a fertőzést biztosan kizáró módon technikai (Kafildesinfektorban) feldolgozás útján nem értékesíthető — el kell égetni, vagy pedig a dögterén olyan mélyen elásni, hogy a sűrű oltott mészszel leöntendő baromfi hullákat legalább egy méter magas földréteg takarja. Nagyon veszélyes a baromfi hullák eltakarítására a trágyagödöröket vagy trágyadombokat használni, mert a baromfi vírus fertőző anyaga a trágyában hosszabb ideig megtartja fertőző képességét, minek folytán a betegség újabb kitörésére nyújthat alkalmat.

Ha a fertőzött udvarban az összes baromfi elhullott vagy leöletett (s ez a legajánlatosabb eljárás), avagy ha az utolsó elhullási, leölési vagy gyógyulási eset óta nyolcz nap letelt, mindazon helyiségeket, a melyekben a beteg baromfi elhelyezve volt, továbbá — a mennyire

csak lehetséges — mindazokat a tárgyakat is, a melyekkel a beteg baromfi érintkezésben volt, a fertőző anyagtól alaposan meg kell tisztítani.

Erre a célra legalkalmasabb a következő eljárás:

a) az ürülék, az eleségmaradványok és az össze-söpört szemét elégetendő, vagy pedig oly módon, mint a vészben elhullott baromfi elásandó;

b) a padló, az ajtók, a falak, az ülőrudak, az etető- és itató edények forró szódalúggal (három kilogramm mosószóda 100 liter vízre) alaposan megtisztítandók; rossz állapotban lévő és csekély értékű fatárgyakat legcélszerűbb elégetni.

A föld és homoktalaj, a mennyiben lehetséges, legalább 10 centiméter mélyen kiásandó és a kiásott talaj épügy, mint az ürülék és a szemét (az előző a) bekezdés szerint) fertőzést kizáró módon eltávolítandó.

Az úszatómedencék, a víz kibocsátása után alaposan kitisztítandók;

c) a kitisztított ólak jól kiszellőztetendők s ezután

d) a padló, a falak, az ajtók stb. mézstejjel (öt kilogramm oltatlan méz 100 liter vízre) bemeszelendők.

(bl.)

A méz cukrosodása. Ha a méz nem volt még közel a forráspontig felmelegítve, úgy eltevés után néhány hét múlva rendszerint megkristályosodik, megcukrosodik (kandirozódik). A méznek ez a mezcukrosodása biztos jele annak, hogy a méz valódi. Ha azonban a mézet egyszer vagy többször felforraltuk, úgy ezt a tulajdonságát elveszti, folyékony marad, s ha képződik is némi kis cukrosodás, de igen ritkán fejlődik benne egyenesletes megszemcsésedés. Az ilyen felforralt méz azonban már kevésbé értékes s azért a felforraltat csak a saját szükségletünkre visszatartott méznél esz-közöljük.

A hol hangyák szokták a mézet megdézsmálni, ott a mézes edényeket állítsuk finomra megszitált hamuba s szórjuk azt az edények körül is el, mert a hamun egy hangya se megy keresztül. A hamut azonban gyakrabban fel kell porhanyítani, mert a megkeményedett vagy megkérgesedett hamuréteg már semmit sem ér, mivel azon a hangyák vigan átmehetnek.

Mindennapi szükségletünkre sohase fogyaszszuk a mézet nagy edényekből, hanem mindig öntsünk ki abból egy kisebb edénybe, vagy pedig egy tiszta kanállal merjünk ki annyit, a mennyi pár napra elegendő, mert legnagyobb elővigyázat mellett is megesik, hogy evés közben a késsel vagy a kanállal kenyérmorzsza kerül bele a mézbe, a mi abban erjedést, savanyodást idéz elő. Sokan azután csodálkoznak azon, hogy mi lehet annak az oka, hogy a nagyobb edényből utóljára vett méz már nem olyan jó, mint az előbbie. Ezért kell a mézet mindig egy kisebb edényből fogyasztani, s ha ez kiürült, tisztára ki kell mosni s csak azután szabad a nagyobb edényből újból bele önteni vagy merni.

(—h.)

A burgonya csirázása ellen. A téli fogyasztásra eltett burgonyát a következő módon óvjuk meg a csi-

rázástól: A burgonyát olyan rézsútos fenekű deszkaládában tartjuk, a melynek hosszabb alján, vagyis ott, a hol a burgonya a legmélyebben fekszik, tolódeszkát alkalmazunk, melynek segítségével naponkint a legalsó burgonyaréteget szedjük ki, miáltal az egész burgonyakészlet folyton változtatja a helyzetét s így a csirázás megakadályoztatik s burgonyánk friss és ép marad. Megjegyezzük azonban, hogy a zöldséges pincze hőfokának 10 R. fokon (12·5° C.) alul sohasem szabad sülyednie. (—h.)

Különfélék.

Exotikus vadászati kiállítás az 1910. évi wieni első nemzetközi vadászati kiállításon. Az 1910. évi wieni első nemzetközi vadászati kiállítás magyar osztályának keretében a magyar vadászok exotikus vadászatainak és zsákmányainak méltó bemutatására a kiállítás «Magyar országos bizottsága» úgy vél legmegfelelőbb alkalmat szolgáltatni, ha ezen vonatkozású tárgyakat a más vonatkozással biróktól teljesen elkülönítve, külön csoportban rendezi és mutatja be.

Ezen kiállítás az épülő magyar vadászakastélyban egy — ezen célra külön berendezett — teremben fog elhelyeztetni s a bizottság gondoskodni fog arról, hogy annak anyaga méltó és díszes keretet nyerjen.

A feladat érdekességétől ösztönözötve a kiállítás «Magyar országos bizottsága» ez uton is azon kérrsel fordul az érdekeltekhez, hogy ezen csoportot képező kiállítás anyagát exotikus vadászszákmányaiknak diadalmi jeleivel, ezen vadászatok segédeszközeivel, gyakorlásához szükséges felszerelésekkel, ábrázolásokkal, leírásokkal, üzeme és felszerelésére vonatkozó adatokkal és ezen vadászatok eredményeinek statisztikájával gazdagítani sziveskedjenek. A kiállításban való részvételre szükséges jelentkezési íveket írásbeli, vagy szóbeli megkeresésre «Az 1910. évi wieni első nemzetközi vadászati kiállítás magyar országos bizottsága» (Budapest, V., Zoltán-utca 16. Telefon 163—88.) készséggel küldi meg és készséggel szolgál közelebbi felvilágosítással.

A világ legnagyobb fapiacza. Az egész föld legnagyobb fapiaczául Saint-Luis városát (Amerika) tartják, melynek fogyasztási köre nemcsak az összes amerikai államokra, hanem nagy mértékben a külföldre is kiterjed. Hogy a faipar ott mennyire ki van fejlődve s hogy az ottani gyárak mily óriási munkát fejtenek ki, arra nézve szolgáljanak például a következők: csak fogszkálót évente nem kevesebb, mint átlag 2,500 millió darabot, ruhaszárító kapesot pedig mintegy 1,500 millió darabot gyártanak és adnak el; öt nagy gyár foglalkozik koporsók készítésével s ebből naponta — gépek segítségével — mintegy 450 darabot gyártanak; azelőtt Boston uralta a cipőpiacot, de már hosszabb idő óta ebben is túlszárnyalta azt Saint-Luis, úgy, hogy kaptafa készítésben is igen jelentékeny már az ipara; a közúti kocsigyárakban, magában Saint-Luisban mintegy 2500 munkás van alkalmazva, a kik évente mintegy 3000

kocsit készítenek, a melyeket a világ minden részébe szétküldenek; a legszebb kocsik nagy részét Bostonba, New-Yorkba, Londonba, Berlinbe és más nagy városokba szállítják. A nagy gyárakban a finom kézimunkákat műasztalosok készítik, a kik naponta 4 dollárt (20 korona) is megkeresnek; a többi ügyes munkás szintén nagy napszámot kap.

Kályhatapasz. Ha agyagot, fahamut és sót egyenlő mennyiségben vízzel jól meggyúrunk, kitünő tapaszt nyerünk, melylyel a cserépkályha hézagait betapasztathatjuk. A vaskályhák betapasztásánál három rész agyaghoz egy rész boraxot kell vegyíteni, miáltal tartósabb lesz.

Vastárgyak kátrányozása. A kátrány egymagában nem alkalmas a vastárgyaknak a rozsdá ellen való megóvására, mert csakhamar lepereg, lepattozlik róla és a vas rozsdás lesz. Hogy ennek elejét vegyük, két rész vörös kátrányhoz három rész oltott meszet, keverünk és ezt a keveréket tűzön megmelegítjük. Az ily módon kezelt kátrány tartós és erősen tapadó kenőcsöt képez, mely hosszú ideig ellentáll az idő viszontagságainak és szép mázt képez.

Konzervek romlása. Sokszor gondolkozóba esünk azon, vajjon jó-e az a gyümölcs, hal, hús vagy főzelék, a melyet leolmozott pléhszelenczékben árulnak? Pedig, hogy romlott-e a konzerv vagy sem, azt igen könnyű felismerni arról, hogy a romlatlan, friss konzerv szelenczéje befelé van horpadva, míg a romlásnak indult konzerv, az erjedés közben fejlődő gázok által kifelé duzzasztja a maga szelenczéjét.

A szerelmesek hársfája. Laekenben a szerelmesek hársfáját utólérte végzete. A férgek megették, kiszáradt s bár még zöldel itt-ott, csak szomorú romja az egykori nagyságnak. Már V. Károly császár korában megvolt s némelyek szerint a császár tiszteletére ültették. A századok folyamán oly terebélyesre nőtt, hogy törzsének hat méter volt az átmérője, vagyis közel húsz méter a kerülete; a földig lenyúló rengeteg lombsátora alatt előszeretettel vonták meg magukat a szerelmesek. Nemcsak Laekenből, de Brüsszelből s egyéb helyekről is zarándokoltak hozzá párok, kik azt hitték, hogy ennek a hársfának virágaiból főzött tea a leghidegebb imádottnak szívet is megpuhítja s a szerelmi bánatot okvetlenül eloszlatja. Ezelőtt tizenöt évvel hatalmas törzsén széles repedés támadt, s ekkor kitűnt, hogy a belseje már teljesen üres. Akkor volt az odva, mint egy szoba, s a szerelmes párok, kiknek még a lombsátor sem volt elég sötét, ide vonultak be. Ettől kezdve a fa egyre korhadt, belsejét egerek, patkányok, férgek rágták s ágai leszáradtak, letöredezték. Most meg akarják menteni, a mi még megmenthető s erre kegyeletes bizottság alakult.

Erdészeti Zsebnaptár. Értesítjük t. előfizetőinket, hogy az Erdészeti Zsebnaptárból minden előfizetőt csak egy példány illet meg kedvezményes áron. A második példánytól kezdve, tehát már a teljes ár, vagyis 3 ko-

rona küldendő be az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalának. Ha egyszerre többen rendelnek naptárt és azt kedvezményes áron óhajtják megkapni, akkor a megrendelés alkalmával az utalvány szelvényén felsorolandók azok az előfizetők, a kik részére a kedvezményes árú naptár kívántatik.

Nyugdíjbiztosítás. Pfingstgräf Mihály szepesvármegyei járási erdőőr, az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédségélypénztárnál az I. csoportban nyugdíjra és balesetre biztosított.

Felhívás

a «Magyar Ebtenyésztők és Ebkedvelők Egyesülete» alapítására.

Európában alig van már állam, a mely kutya-tenyésztéssel szakszerűen nem foglalkozik, alig van ország, a mely ebértékesítést szelvében és nagy sikerrel nem üz.

Magyarországban, a hol sok százezer embernek van kutya birtokában, a hol az ebkedvelés oly nagymérvű: alig van néhány kiváló ebtenyésztésünk; nincs ebtenyésztő országos egyesületünk, klubunk; nincsenek már évek óta kutyaállításaink, díjazásaink, de vannak horrend kiadásaink ebekért, miket külföldről importálunk. S saját ősi fajainkért, pl. magyar komondorért a külföldhöz fordulunk, fizetvén élemedett magyar komondorért, melyet a német birodalomban neveltek, 100—200 koronát, sőt adván ennyit 3 hónapos kölykökért is.

Az ügy iránt érdeklődő több kiváló szakember elhatározta, hogy országos ebtenyésztő egyesületet alapít azzal a célzattal, hogy az ezen kérdésben bármiként is érdeklődőket egyesítse és egyesült erővel az ügyet minden részletében életre keltse, fejlessze, előre vigye.

Hasonló, kiváló egyesületek mintájára vezetné, irányítaná ez ügyet az egyesület; rendezne díjazással, kitüntetésekkel egybekötött ebkiállításokat a központban s a vidéken; hatna az értékesítés menetére s a hazai speciális fajták propagálására.

Tervbe vette az egyesület keretében a következő öt speciális osztálynak a felállítását: I. Vizsla osztály. II. Foxterrier és tacsó osztály. III. Agár osztály. IV. Luxus-eb osztály. V. Hazai nyáj-eb osztály.

A IV. osztály daggok, bolldoggok, uszkárok, newfoundlandiak, szentbernáthyiek és hasonló ebek, meg törpe kutyák; az V. osztály pedig komondorok, pulik, kuvaszok ügyeivel, a többi osztály pedig csak a címekben jelzett ebek ügyeivel foglalkoznék.

Az egyesület tagjai a 12 korona évi tagsági díj fejében az összes tagsági jog élvezete mellett kapják a havonként kétszer megjelenő «A kutya» című egyesületi lapot, mely hivatva lesz egyfelől a kapcsolat a tagok közt fenntartani, a hivatalos közléseket publikálni s másfelől az ebre vonatkozó vívmányok, tudnivalók tekintetében folytonosan tájékoztatni a lap olvasóját, illusztrációkkal is kísérvén a közleményeket.

E közérdekű mozgalmat kezdeményezők ajánlják Magyarországon minden rendű és rangú ebtenyésztőjének

és ebkedvelőjének figyelmébe s kéri, hogy az egyesület megalakulását tegyék lehetővé tagul való beiratkozásukkal.

A jelentkezéseket Chyzer Kálmán úrhoz, Rákosszentmihály, Farkas Ignác-ú. 15. kell intézni.

A szervező-bizottság.

Szerkesztői üzenetek.

K. L. A minisztertanács 1875. évi július hó 13-án követendő szabályul határozatilag kimondotta, hogy a szabályszerűnél kedvezőbb végelbánás iránt a tényleges szolgálat tartama alatt és mielőtt a nyugdíjazás ideje valóban bekövetkeznék, előre biztosítás senkinek se adassék, illetőleg Ő Felségéhez erre célzó javaslat ne tétessék. Ezek szerint Ön most hiába kérné a tényleges katonai és polgári állami szolgálata közt levő megszakításnak kegyelemből való elengedését, mert kérvénye a fenti minisztertanácsi határozat értelmében most nem vétetnék érdemleges tárgyalás alá. Várja be tehát a míg tényleg nyugalomba fog helyeztetni s azután nyujtsa be a kérvényét közvetlenül Ő Felsége kabinetirodájához.

M. B. Állami altisztek és szolgák után maradt fű gyermekek 16 éves-, leánygyermek pedig 14 éves koruk betöltéséig részeseülnek nevelési járuléknak, de csak akkor, ha a férj halálakor legalább három, még anyai ellátás alatt álló gyermek van. Ez a nevelési járulék az erdészeti altisztek és szolgák árváira nézve az 1885. évi XI. t. cz. 43. §-ának 3. pontja szerint egyenkint évi 24 koronát tesz ki. Azoknak a gyermekeknek a nevelési járulékát, a kik hazai tanintézetekben iskolába járnak, vagy képzőművészetet tanulnak, a miniszter a szabályszerű kor betöltése után is — tanulmányaik befejeztéig — legfeljebb azonban 24 éves koruk betöltéséig meghagyhatja, ha tanulmányaikban előhaladásukat igazolják.

E. M. Az állami alkalmazottak akár hivatalosan, akár magán ügyben utaznak — tehát ha szabadságra mennek is — félárú vasuti jegy váltására jogosító igazolványra igényt tarthatnak.

J. N. B. Nem üti meg a mértéket s így nem közölhetjük. Ne is kísérletezzen ilyesfélével, mert ez nem Önnek való.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Az 1909. évi október hóban a következő előfizetési díjak folytak be az Országos Erdészeti Egyesület pénztárába:

Kleiszl Gyula hd. 5-95, Virányi János hd. 10-55, Tamási hgi erdőgond. 8—, Tótsóvári erdőhiv. hd. 21-25, földmiv. min. hd. 41-95, Nagybányai főerdőhiv. hd. 22—, Tállya község. hd. 24-15, Liptóújvári főerdőhiv. hd. 25-33, Váczi erdőgond. hd. 20-50, Orsovai erdőhiv. hd. 23-25, Nádasladányi urad. 16—, Apatini erdőhiv. hd. 29-35, Szászsebesi erdőhiv. hd. 19-35, Fischer-Colbrie Jenő hd. 24-75, Ungvári főerdőhivatal hd. 24-44, Lippai főerdőhiv. hd. 37-15.

1 koronát fizettek: Rusznyák Sándor, Tomacsics Szvetozár, Vohradnyik Vilmos, Konez István, Ujvári Sándor, Rottár József, Szász Gábor, Orovicián Elek, Széles Gábor, Farkeszkú Vincze, Fingerlosz István, Kulics Győző, Horváth József, Vámos Imre, Podhányi Ferencz, Hunyadi János, Berindán Vilmos.

2 koronát fizettek: Fehér József, Beszik Nándor, Borosnyai Sándor, Miklay János, Szabó József, Szántó Imre, Kacsanovszky József, Stenczinger Sándor, Horváth Imre, Noszály Endre, Szucsán Mihály, Krizsmár Vincze, Longauer József, Melzer Róbert, Ecker István, Pesti Ferencz, Schleer János, Bertleff János, Veress Ignác, Bekes Dezső, Bilinkovics József, Lehoczky Márton, Richter József.

4 koronát fizettek: Popeszku János, Wäedt Rezső, Lakatos Ferencz, Párnai Attila, Vánca Dávid, Borbáth András, Engleitner Viktor, Miklós Károly, Laczkovics Mihály, Braunsteiner Gyula, Árvaváraljai erdőgond, Vitanovai erdőgond., Mutusi erdőgondnokság.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Szakiskolát végzett, szakvizsgázott, kitünő bizonyítványokkal és több évi gyakorlattal bíró fiatal ember, ki jelenleg egy nagyobb uradalomban mint kezelő erdész van alkalmazva, újvra hasonló, vagy jó vadász állást keres. Címe a szerkesztőségben megtudható.

Erdőőri, vadászai vagy jobb vadőri állást keresős, családost, 31 éves, róm. kath. egyén, ki az erdészet és vadászat terén éveken át működött s jó bizonyítványokkal rendelkezik. Erdőbirtok szakszerű kezelését elvállalná. Címe a szerkesztőségnél megtudható.

Katonavisell, szakiskolát végzett és szakvizsgázott, róm. kath., nőtlen fiatalember, több évi külső és irodai gyakorlattal, alkalmazást keres. A magyar és román nyelvet tökéletesen bírja. Címe a szerkesztőségnél megtudható.

HIRDETÉSEK

Kitünően szakvizsgázott egyén, ki úgy az erdészet, valamint az apró és magasvad tenyésztése és vadászata körül igen jó gyakorlattal bír, állását változtatni óhajtáná. Felhívja különösen oly uradalmak figyelmét, hol vadaskertet, avagy az angol rendszerű fácán-tenyésztést óhajtják létesíteni, avagy már meglévőt kezelni. Szíves megkeresést kér «W. S. erdészeti számvevő Baranya-Sellye» czimen. (I. III. 2.)

Pályázati hirdetmény.

Gróf Pappenheim Siegfriedné szül. Károlyi Erzsébet grófnő bujaki uradalmában egy megüresedett erdőőri állásra a következő javadalmazás mellett pályázatot hirdetek:

160 korona készpénzfizetés, 3 q búza, 10 q rozs, 20 m² II. o. kemény hasábfu, 1 hold tengeriföld használat, 1 hold árpaföld használat, 1 tehén és 1 borjú tartása nyáron legeltetés, télire 25 q erdei széna, 2 öregdisznó és szaporulatának legelő aratásig. Trágya az uradalomé. Szabad lakás és kerthasználat. Lődíj. Talpaló évenként körülbelül 40 korona. Szövet-egyenruha egy évre 1 öltözet.

Ezen hirdetett állásra azon több évi gyakorlattal bírók folyamodjanak, a kik a magyar és német nyelvet szóban és írásban tökéletesen bírják, erdőőri szakvizsgázottak előnyben részesülnek.

Buják, 1909. október 23-án. **Mányay Imre**
főerdész.

(2. II. 2.)
5151/1909. ügyszám.

Pályázat.

A tótsóvári m. kir. erdőhivatal kerületében egy I. oszt. erdőaltiszti (főerdőőri) előléptetés esetén egy II. oszt. ályúerdőaltiszti (erdőőri), valamint egy I. osztályú erdőlegényi, továbbá egy megüresedett II. osztályú segéderdőőri állásra az állományszerű illetményekkel pályázat nyitattik.

Az ezen állásokra pályázók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. t. cz. 37. §.-ában követett szakképzett-

ségüket, az állam erdészeti szolgálatba ujonnan belépők ezen felül még ép és erős testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és hallóképességüket kincstári erdészeti orvos, vagy megyei főorvos, vagy m. kir. honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint életkorukról és illetőségükről, eddigi alkalmaztatásukról, nyelvismeretükről, katonai kötelezettségükről szóló bizonyítványokkal felszerelt és sajátkezüleg írt kérvényüket előljáró hatóságuk, eddig állami szolgálatban nem állók az illetékes politikai hatóságuk útján folyó évi december hó 20-ig a tótsóvári m. kir. erdőhivatalhoz nyújtsák be. Tótsóvár, 1909. évi október hó 30-án.

(3.) **M. kir. kincstári erdőhivatal.**

Pályázat erdőőri állásra.

A pannonhalmi főapátság kismegyeri jószágkerületében megüresedett 160 kor. készpénz, 400 kgr. buza, 800 kgr. rozs, 500 kgr. árpa, 400 kéve rözse, 1.5 m. h. föld, 2 drb tehén- és 6 drb sertéstartással javadalmazott két erdőőri állásra pályázatot hirdetek. Csakis törvényszabta képesítéssel rendelkezők kérvénye vétetik figyelembe. Az egyik állásnál előnyben részesül az, aki valamely dunaligeti erdőben volt alkalmazásban.

Kérvények Ftdő Ollinger Alkuin jószágkormányzó úrhoz Kismegyer, u. p. Győr nyujtandók be.

Ravazd 1909, november 3-án.

(4.) **A pannonhalmi főapátság erdőhivatala.**

1066.909. szám.

Pályázati hirdetmény.

Nagy-Küküllő vármegyében állami kezelésbe vett erdők és kopár területek őrzésénél megüresedett alábbi állásokra ezennel pályázat hirdettetik.

a) Három I-ső oszt. erdőszolgai állásra *Felsőgezés, Kissink és Segesd* székhelyekkel, évi 360 K. bérrel.

b) Egy II. od oszt. erdőszolgai állásra *Czelina* székhelylyel évi 240 K. bérrel.

c) Egy III. ad oszt. erdőszolgai állásra *Hidegkut* székhelylyel évi 180 K. bérrel.

d) Egy V-öd oszt. erdőszolgai állásra *Salkó* székhelylyel évi 120 K. bérrel.

Az I-ső és II. od osztályú erdőszolgák ezen béreken felül 12 ürméter házhoz szállított kemény tűzifa illetményben, vagy ennek megváltása értékében és kettő darab szarvasmarha nyári legeltetése jogosultságában részesülnek.

Pályázók felhivatnak, hogy 1. keresztlevéllel, 2. családi állapotukat is (nős, hány gyerekkel) igazoló erkölcsi bizonyítvánnyal, 3. szolgálati bizonyítvánnyal, 4. orvosi bizonyítvánnyal felszerelt és a segesvári közigazgatási erdészeti bizottsághoz czimzendő kérvények *legkésőbb folyó hó 20-ig* a segesvári m. kir. állami erdőhivatalhoz benyujtandók.

Az I-ső és II. od oszt. erdőszolgáktól a hivatalos magyar nyelv tudása megköveteltetik.

Segesvárt, 1909. évi november hó 2-án.

(5.) **M. kir. állami erdőhivatal.**